

ΠΕΡΙ ΕΥΜΑΘΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

(Συνέχεια Ἀριθ: 22.)

Ἴδου ἐπαριθμήσαμεν τὰ κυριώτερα περιστατικά περὶ τοῦ παραδόξου τούτου ζώου, ὅσα ἐξιζορήθησαν ἀπὸ ἀξιολίπτους περιηγητὰς, καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδόντας καὶ ἐξειάσαντας αὐτὸ εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ἄφ' ὅλα τὰ ἑτεράποδα τῶν ἐποίων τὴν ἰσορίαν καὶ ἤθη γνωρίζουεν ἀκριβῶς, ὁ ἐλέφας εἶναι τὸ περιεργότερον διὰ τὴν εὐμάθειαν καὶ θυμοσοφίαν του. Μολονότι τὸ ἀνάστημα του εἶναι τερατώδες, καὶ τὰ μέλη του χονδροειδῆ καὶ δύσμορφα καὶ ἐνεκα τούτου φαίνεται ἀμβλὺς τὸν νοῦν καὶ εὐθύτης, ἢ εὐφυΐα του εἶναι μεγάλη, ἢ σύνεσις του καὶ ἢ γαλήνιος ἢ σεμνοπρεπῆς διαγωγή του εἶναι σχεδὸν ἀπίστευτα. Εἶναι τὸ μεγαλύτερον καὶ ἰσχυρότερον τῶν ἐπὶ γῆς ζῶων. Καίτοι φύσει ἀνδρείος, αἱ διαθέσεις του εἰσὶν ἥπια καὶ εἰρηνικαί. Εἶναι κοινωικὸν ζῶον, καὶ σπανίως ἀπαντᾷ καὶ μόνος εἰς τὰ δάση. Ὅταν αἰσθάνωνται κίνδυνον, ἢ κάμνουν ἐπιδρομὰς εἰς τοὺς καλλιεργημένους ἀγρούς, οἱ ἐλέφαντες συναθροίζονται εἰς ἀγέλας. Ὁ γεροντότερος προηγείται, καὶ ὁ ἔχων τὴν δευτερεῖα κατὰ τὴν ἡλικίαν γίνεται ἀρχηγός, οἱ δὲ νεώτεροι καὶ ἀσθενέστεροι κατέχουσι τὸ κέντρον. Εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τὰς ἐρήμους πορεύονται μὲ ὀλιγωτέραν προσοχήν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἀποχωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων τόσον, ὥστε νὰ μὴν ἐμπορῶσι νὰ συμβοηθῶνται, ἂν ἐπέλθῃ κίνδυνος. Μία ἀγέλη ἐλεφάντων σχηματίζει φοβερὰν σπειραν. Ὅπερδήποτε πορεύονται, τὸ δάσος φαίνεται ὡς νὰ κλίνη ἔμπροσθέν των. Κρημνίζουσι τοὺς κλάδους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους βόσκονται, καὶ ἂν ἔμβωσιν εἰς πεφραγμένον ἀγρὸν ταχέως φθείρουσιν ὅλους τοὺς κόποις τοῦ γεωργοῦ· αἱ ἐπιδρομαὶ των εἰσὶ τόσον πλέον τρομεραὶ, καθ' ὅσον δὲν ὑπάρχει μέσον τοῦ νὰ τὰς ἀποκρούσῃ τις, διότι ἀπαιτεῖται εἰς μικρὸς στρατὸς διὰ νὰ προσβάλλῃ ἀγέλην οὕτω πως ἠνωμένην. Μόνον ὅταν τύχῃ εἰς ἢ δύο ἐλέφαντες νὰ μείνωσιν ὀπισθεν τῶν λοιπῶν, τότε οἱ κεννηγοὶ τολμῶσι νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν τέχνην καὶ εὐφυΐαν των εἰς τὸ νὰ τοὺς προσβάλλωσι· διότι οἰαδήποτε ἀπόπειρα τοῦ νὰ ἐνοχλήσῃ τις τὴν ἀγέλην ἤθελεν εἶσθαι βέβαιος θάνατος. Ὅταν τοὺς ἐρεθίσῃ τις ἀμέσως προχωροῦσι κατὰ τοῦ ὕβριστου, τὸν σφενδονίζουσιν εἰς τὸν ἀέρα μὲ τὰς προβοσκίδας, καὶ ἔπειτα τὸν καταπατοῦσιν ὑπὸ τοὺς πόδας των, ἢ μᾶλλον

ἐπὶ τὰς σαρκῶν καὶ ὀστέων. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ συλλάβῃ τις κακὴν ἰδέαν περὶ τοῦ χαρῆτος τοῦ εὐγενοῦς τούτου καὶ μεγαλοπρεποῦς ζώου. Μὲ δύναμιν καὶ ἀξιοπρέπειαν ἐκδικεῖται πᾶσαν ὕβριν, ἀλλ' ὅταν δὲν ἐνοχλήται προπετῶς ἢ δὲν πάσχη τινα βλάβην, ποτὲ δὲν δεικνύει ἐχθρικήν διάθεσιν κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ κἀνενοῦς ἄλλου ζώου. Οἱ ἐλέφαντες τρέφονται ἐξ ὀλοκλήρου μὲ φυτὰ, καὶ δὲν ἀγαπῶσι τὰς αἵματοχυσίας. Τόσον μεταδοτικὴν καὶ γενναίαν διάθεσιν ἔχουσιν, ὥστε ὁπάκις τις ἐξ αὐτῶν τύχῃ νὰ εὕρῃ πλουσίαν νομῆν, ἀμέσως εἰδοποιεῖ τοὺς συντρόφους του, καὶ τοὺς προσκαλεῖ νὰ συμμεθέξωσι τῆς ἀγαθῆς του τύχης.

Ὁ ἐλέφας ἔχει μὲν ὅλας τὰς αἰσθήσεις ἐντελεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀφῆν ὑπερβαίνει πάντα τὰ κτήνη. Ἡ προβοσκίς του εἶναι τὸ κυριώτερον ὄργανον ταύτης τῆς αἰσθήσεως. Εἰς ἐλέφαντα δεκατέσσαρας πόδας ὑψηλὸν ἢ προβοσκίς ἔχει ὀκτῶ περίπου ποδῶν μῆκος, καὶ πέντε ἡμισυ ποδῶν περιφέρειαν εἰς τὴν βάσιν της. Αὕτη εἶναι εὐμεγέθης σαρκώδης σωλήν, διηρημένος εἰς δύο καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ κοίλου του διὰ διαφράγματος, καὶ ἐπιδέχεται κίνησιν κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν. Τὸ ζῶον ἐμπορεῖ νὰ τὴν συστῆλῃ ἢ νὰ τὴν ἐκταίνῃ κατ' ἀρέσκειαν. Ἀντιστοιχεῖ δὲ καθ' ὅλα πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ ἀνθρώπου, διότι δρᾷται μεγάλα ἀντικείμενα μὲ δύναμιν, καὶ τὸ ἄκρον της ἐμπορεῖ νὰ πιάνῃ δραχμὴν ἢ καρφοβελόνην. Ἡ προβοσκίς κάμνει τὸν ἐλέφанта εἰς ἴσου ἐπιδέξιον, ὡς αἱ χεῖρες τὸν πίδακτον. Αὕτη χρησιμεύει ἀντὶ χειρῶν καὶ βραχιόνων. Δι' αὐτοῦ τοῦ ὄργανου ὁ ἐλέφας ἀνασηκῶνει μεγάλα ἢ μικρὰ σώματα εἰς τὸ ζῶμα του, τὸ φορτῶνει εἰς τὴν ὄαχιν του, τὸ ἐναγκαλίζει σφικτὰ, ἢ τὸ ἀπορρίπτει μακρὰν μὲ ὀρμήν. Εἰς τὴν φυσικὴν κατάστασιν, καὶ τελείαν ἐλευθερίαν, αἱ διαθέσεις τοῦ ἐλεφάντος δὲν φαίνονται οὔτε σκληραὶ οὔτε θηριώδεις. Αὐτοὶ εἰσὶν ἥπια ζῶα, καὶ ποτὲ δὲν βάλλουσιν εἰς ἐνέργειαν τὴν δυνάμιν των, οὔτε μεταχειρίζονται τὰ ὄπλα των, εἰμὴ πρὸς ἰδίαν των ἀμυναν, ἢ δι' ὑπεράσπισιν τῶν συντρόφων των· ἔτι ζεσημένοι ὄντες τῆς διδαχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἔχουσι τὴν σύνεσιν τοῦ Κάσορος, τὴν ἐπιδεξιότητα τοῦ Πιθήκου, καὶ τὴν ὀξύνοϊαν τοῦ Κυκῶς. Εἰς τὰ νοητικὰ ταῦτα προτερήματα προσίθονται τὰ πλεονεκτήματα ὑπερμέτρου συζητῆς ἰσχύος, καὶ πείρας καὶ γνώσεων, τὰς ὁποίας ἀποκτᾷ εἰς τὴν μακροχρόνιον ζωὴν διακοσιῶν ἐτῶν τοῦλάχισον. Μὲ τὴν προβοσκίδα του ἀνασπᾷ δένδρα. Μὲ μίαν ὄψην τοῦ σώματός του κρημνίζει ἓνα τοῖχον. Εἰς τὴν τερατώδη ταύτην δύναμιν, προσθέτει ἀνδρείαν,

φρόνησιν καὶ μετριοπάθειαν. Ἐπειδὴ ποτὲ δὲν προσβάλλει τινὰ εἰμὴ ὅταν τὸν ἐνοχλήσωσιν, ἀγαπᾶται παρὰ πάντων, καὶ ὅλα τὰ ζῶα τὸν σέβονται, διότι κἀγὼ δὲν ἔχει αἰτίαν νὰ τὸν φοβῆται. Ἀνεκὰθεν οἱ ἄνθρωποι εἶχον σέβας διὰ τοῦτο τὸ μεγαλοπρεπέςατον καὶ συντετώτερον πάντων τῶν ἐπιγείων ζῶων. Οἱ παλαιοὶ τὸ ἐθεώρουν ὡς θαῦμα τῆς φύσεως, καὶ ἀληθῶς αὐτὸ εἶναι ἐν ἑκ τῶν μεγαλητέρων κατορθωμάτων τῆς. Ἄλλ' ἐκεῖνοι ὑπερεξετίμησαν πολὺ τὰ προτερήματά του. Ἄνευ διαταγμοῦ ἀπένειμαν εἰς αὐτὸν ὑψηλὰς νοητικὰς δυνάμεις, καὶ ἡθικὰς ἀρετὰς. Ὁ Πλίνιος, ὁ Αἰλιανὸς, ὁ Πλούταρχος καὶ ἄλλοι μεταγενέστεροι συγγραφεῖς ἀπέδωσαν εἰς τοὺς ἐλέφαντας ὄχι μόνον λογικὰ ἤθη, ἀλλὰ καὶ ἔμφρον τινὰ θρησκευτικὴν, ἐν εἶδος καθημερινῆς λατρείας τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, τὴν χρῆσιν τοῦ λουτροῦ δι' ἀγνισμόν πρὶν τῆς τοιαύτης λατρείας, ἐν πνεῦμα μαντείας, εὐλάβειαν πρὸς τὸν Οὐρανόν, καὶ ἀγάπην πρὸς τοὺς ὁμοίους των, τοὺς ὁποίους συντρέχουσιν εἰς τὴν ὥραν τῆς τελευτῆς των, καὶ μετὰ θάνατον τοὺς καταβρέχουσι μὲ δάκρυα, καὶ σκεπάζουσι τὰ σώματά των μὲ χῶμα.

Ὅταν ἡμερωθῆ καὶ διδαχθῆ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ὁ ἐλέφας ἀποκαθίσταται ταχέως τὸ ἠπιότερον καὶ δουλικώτερον πάντων τῶν οἰκίδων ζῶων· ἀγαπᾷ τοὺς ἐπιμελητὰς του, τοὺς θωπεύει, καὶ προλαμβάνει τὰς διαταγὰς του. Μανθάνει νὰ καταλαμβάνῃ τὰ νεύματα καὶ νὰ ἐννοῇ τὴν ἔκφρασιν τῶν φωνῶν του. Διακρίνει τοὺς τόνους τῆς προσταγῆς, τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ ἐπαινοῦ, καὶ κανονίζει τὰς πράξεις τε διὰ τῆς συνέσεώς του. Ποτὲ δὲν παρακούει τὴν φωνὴν τοῦ κυρίου του· αἱ διαταγαὶ του ἐκτελοῦνται προθύμως μὲν ἀλλ' ἄνευ βίας. Τὰ κινήματά του εἰσὶ πάντοτε μετρημένα καὶ μεσκεπνί, καὶ ὁ χαρακτήρ τε, φαίνεται, ὅτι ἀντισοιχεῖ πρὸς τὴν βαρῦτητα τοῦ ὄγκου του. Διὰ νὰ εὐκολύνῃ τοὺς ἀναβάτας του μανθάνει εὐχερῶς νὰ κλίνῃ τὰ γόνατά του. Μὲ τὴν προβοσκίδα χαιρετᾷ τοὺς φίλους του, τὴν μεταχειρίζεται εἰς τὸ νὰ σηκώῃ φορτία καὶ νὰ τὰ ἐπιφορτίζηται· ἀγαπᾷ νὰ ἐνδύεται, καὶ φαίνεται ὅτι σεμνύνεται εἰς τὰ λαμπρὰ ζολιοματά. Εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας τὸν ἐνασχολοῦσιν εἰς τὸ νὰ σύρῃ ἀμάξας, ἄροτρα καὶ ὀχήματα. Ἐἰς τὴν Τόαν, λέγει εἰς περιγηγητῆς, ἐνασχολοῦνται πάντοτε μερικοὶ ἐλέφαντες ἐντὸς τῶν νεωρίων. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐπῆγα εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ ὅπου ἐναυπηγεῖτο μεγάλη ναῦς, ἐκεῖ πλησίον ἦτο μία θείσις εὐρήχωρος γέμουσα ἀπὸ ξυλικῆν· μερικοὶ ἄνθρωποι δέκνουσι τὰ ἄκρα τῶν βαρύτερων δοκῶν μὲ σχοινίον, τὸ ὁποῖον δίδουσι εἰς τὸν ἐλέφанта· οὗ-

τος τὸ φέρει εἰς τὸ ζῶμα του, καὶ ἀφοῦ τὸ περιτυλίξῃ κύκλῳ τῆς προβοσκίδος του τὸ σύρει ἄνευ ὀδηγοῦ εἰς τὸ μέρος ὅπου καιασκευάζεται τὸ πλοῖον, φθάνει μόνον νὰ τοῦ δείξωσι τὸ μέρος, ἅπαξ. Ἐνίοτε σύρει δοκοὺς τόσον μεγάλας, ὥσε εἰκοσὶν ἄνθρωποι δυσκόλως ἤθελον δυνηθῆ νὰ τὰς κινήσωσιν· ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς ἐξέπληξεν ἐστὶ μάλλον, ὅταν ἄλλαι δοκοὶ ἐμπόδιζον τὴν διόδον, αὐτὸς ὕψονε τὰ ἄκρα τῶν ἰδικῶν του δοκῶν διὰ νὰ ἐμπουέσωσι νὰ περάσωσιν εὐκόλως ὑπεράνω τῶν κατὰ γῆς· κειμένων· ἠδύνατο ὁ ἐμπειρότερος τῶν ἀνθρώπων νὰ τὸ κατορθώσῃ καλῆτερα; Ὅταν ἐργάζεται ὁ ἐλέφας, ἔλκει μὲ ὑπομονὴν, καὶ ἂν τὸν περιποιῆται τις ὡς πρέπει δὲν δυσφορεῖ ποτέ. Ὁ ὀδηγὸς τοῦ ζώου κάθηται συνήθως ἐπὶ τοῦ τραχήλου του, καὶ μεταχειρίζεται ἀγκυλωτὴν σιδηρὰν ῥάβδον, ἢ ὀβελόν, μὲ τὴν ὁποίαν κενᾶ τὴν κεφαλὴν ἢ τὰ νῶτα διὰ νὰ τὸ κινήσῃ εἰς τὰ ἔμπροσθεν ἢ νὰ τὸ κάμῃ νὰ στραφῆ. Ἀλλὰ συνήθως οἱ λόγοι ἀροῦσιν. Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῶν ἐλεφάντων εἶναι ἐνίοτε τόσον ἰσχυρὰ καὶ μόνιμος, ὥστε μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπέθανον ἀπὸ τὴν λύπην, ὅταν ἔτυχεν εἰς τὴν ὀρμὴν τοῦ θυμοῦ των νὰ φονεύσωσι τὸν ὀδηγὸν ἢ ἐπιμελητὴν των.

Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος, οἱ ἐλέφαντες ἐνησχολοῦντο εἰς τὸν πόλεμον ἀπὸ τὰ Ἀφρικανὰ καὶ Ἀσιατικὰ ἔθνη. Ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων, λέγει ὁ Σχουτῶν, οἱ βασιλεῖς τῆς Κεϋλάνης, τῆς Πηγοῦ καὶ τῆς Ἀρακὰν μετεχειρίσθησαν τοὺς ἐλέφαντας εἰς τὸν πόλεμον. Γυμνὰ ξίφη ἐδέοντο εἰς τὴν προβοσκίδα των, καὶ ἐπὶ τῶν νῶτων των ἐγείροντο μικροὶ ξύλινοι πύργοι, οἵτινες περιείχον πέντε ἢ ἕξ ἄνδρας ὀπλισμένους μὲ ἀκόντια καὶ ἄλλα ὄπλα. Οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι ὅμως ἔμαθον τὴν φύσιν αὐτῶν τῶν τερατωδῶν πολεμιστῶν.

(Ἀκολουθεῖ).

ΙΟΥΔΑΙΚΟΣ ΜΥΘΟΣ.

Οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὰς παραδόσεις των ἀναφέρουσι τὸν ἀκόλουθον περὶ τοῦ Ἀβραάμ μῦθον.

Παρόρησιασθεῖς ποτε ὁ Ἀβραάμ ἐνώπιον τοῦ τυράννου Νεβρώδ, ἐβιάζετο παρ' αὐτοῦ διὰ νὰ προσκυνήσῃ τὸ πῦρ. Ἐμίγη Βασιλεῦ, τὸν εἶπεν ὁ πατήρ τῶν πιζῶν, δὲν ἤθελον